

Nefndarsvið Alþingis
B.t. Unnar Kristínar Sveinbjarnardóttur
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, hinn 25. janúar 2008

Efni: Umsögn BHM um frumvarp til laga um grunnskóla, framhaldsskóla, leikskóla og menntun og ráðningu kennara og skólastjórnenda við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla (285., 286., 287. og 288. mál)

I

Vísað er til bréfs yðar, dags. 14. desember 2007, varðandi umsögn um frumvörp til laga um leik-, grunn- og framhaldsskóla og um menntun og ráðningu kennara og skólastjórnenda við ofangreinda skóla. Eftirfarandi er umsögn Bandalags háskólamanna (BHM) um þingmál þessi.

II

BHM telur mjög jákvætt að frumvörp um öll skólastig, að háskólastiginu undanskildu, séu undirbúin og lögð fram samtímis. Með því móti ætti að vera tryggt að horft sé til þessara þriggja skólastiga sem einnar heildar og eins og segir í greinargerð með frumvarpi um grunnskóla ætti það að „auka samræmi og skapa svigrúm jafnt innan sem milli skólastiganna til þess að mæta breytilegum þörfum skólabarna“. Á síðustu áratugum hafa orðið miklar breytingar á íslensku þjóðfélagi sem endurspeglast í breyttum fjölskylduhögum, aukinni atvinnuþátttöku kvenna og mikilli fjölgun íbúa sem ekki hefur íslensku að móðurmáli. Í frumvörpunum sem hér eru til umfjöllunar er lögð áhersla á að mæta þessum breytingum og skapa um leið öllum börnum sem best skilyrði til náms og þroska.

BHM telur ekki ástæðu til að fara ofan í einstaka liði frumvarpa um leik- og grunnskóla, enda horfi þau almennt til framfara í skólastarfi hérlendis. Þó er rétt að taka það fram að samkvæmt ofangreindum frumvörpum er lögð aukin skylda á herðar sveitarfélaga hvað varðar sérþjónustu við börn sem slíkt þurfa. Einnig er lögð meiri áhersla á mat og eftirlit með gæðum skólastarfs og mun hvort tveggja án efa hafa aukinn kostnað í för með sér sem tryggja þarf að verði mætt með meiri fjárframlögum.

Frumvarp til laga um framhaldsskóla felur í sér róttæka en mjög jákvæða breytingu á skipulagi náms á framhaldsskólastigi. Samkvæmt frumvarpinu mun námsleiðum fjölga, verk- og iðnnám er gert jafngilt bóknámi og allur sveigjanleiki í námi er aukinn til muna. Dregið er úr allri miðstýringu og meiri ábyrgð færð til einstakra

skóla. Áfram er gengið út frá þeirri meginhugmynd að stúdentspróf sé almennt og víðfeðmt en undirbúi nemendur engu að síður vel undir frekara nám.

Af texta frumvarpsins verður ekki ráðið hvort til standi að stytta nám til stúdentsprófs en benda má á að Kennarasamband Íslands telur óhjákvæmilegt að námsinntak skerðist verði námstíminn stytur. Samkvæmt BHM eru fleiri atriði í frumvarpinu sem ekki eru nægjanlega ljós eða þyrfti að breyta eins og fram kemur hér að neðan:

- Samkvæmt grein 20 verður framhaldsskólum heimilt að bjóða upp á nám í framhaldi af skilgreindum námslokum. Skýra þarf betur skipulag þessa náms og eðlilegt væri að í greininni kæmi fram að samstarf væri haft við háskóla um skipulag slíks framhaldsnáms.

- Í grein 23 er fjallað um námsbrautarlýsingar og þar segir að ráðherra sé heimilt að gefa út námsbrautarlýsingar sem einstakir framhaldsskólar geta haft til viðmiðunar í starfi sínu. Þessi heimild er ekki í anda þeirrar dreifstýringar sem sagt er að felst í frumvarpinu og í bága við skýringar á 23. gr. Því þar segir að skólar eigi að sýna frumkvæði og sjálfstæði við mótun náms og framkvæmd kennslu.

- Í grein 32 þar sem fjallað er um fræðsluskyldu er alls ekki ljóst hvað nákvæmlega felst í réttindum til að stunda nám í framhaldsskóla né hvaða réttarbætur þetta ákvæði færir nemendum. Ekki er heldur ljóst hvaða skyldur skólarnir hafa í þessu sambandi.

- Í 37. gr. er fjallað nokkuð almennum orðum um náms- og starfsráðgjöf. BHM telur að meira sjálfstæði skólanna og þar með ábyrgð á uppbyggingu náms kalli á öflugri náms- og starfsráðgjöf. Því kann að vera rétt að setja viðmið um nemendafjölda fyrir hvert stöðugildi í náms- og starfsráðgjöf í framhaldsskólum.

- Í 45. gr. eru gjaldtökuheimildir opinberra framhaldsskóla tiundaðar. BHM telur að fylgja beri þeirri stefnu að allt nám fram til 18 ára aldurs, eða þar til nemendur verða lögráða, sé þeim að kostnaðarlausu og eigi það einnig við um fjar- og dreifnám.

III

BHM fagnar frumvarpi um menntun og ráðningu kennara og skólastjórnenda enda mun það leiða til eflingar kennaramenntunar verði það að lögum. Þar er gert ráð fyrir að meistaragráða eða sambærileg námslok verði skilyrði fyrir leyfisbréfi leik-, grunn-, og framhaldsskólakennara. Það þýðir að á öllum þremur skólastigum verði kennarar að jafnaði með 5 ára menntun og er það í takt við það sem best gerist í nágrannalöndum okkar. Með því að gera sambærilegar kröfur til menntunar leikskólakennara og kennara í grunn- og framhaldsskólum felst viðurkenning á mikilvægi þess að faglega sé staðið að kennslu og uppeldi yngstu barnanna um leið og það er staðfest að leikskólar séu í reynd fyrsta skólastig íslenskra barna. Samkvæmt frumvarpinu verður bæði lögð áhersla á eflingu menntunar í faggreinum og kennslufræðum og mun það án efa skila sér í betri kennslu og menntun barna og unglunga á Íslandi.

Virðingarfyllt,
f.h. stjórnar BHM,

Halldóra Friðjónsdóttir,
formaður BHM.